

Visszatekintő

Az új év kezdetén tekintünk vissza az előző évre, és válogassunk azokból az észlelésekből, amelyek még nem jelentek meg a rovat hasábjain. Egy tucat amatőrcsillagász társunk küldött be megfigyeléseket, külön öröm, hogy több új észlelőt is köszönhetünk. Reméljük, hogy a jövőben számtalan kettőscsillag-megfigyelést küldenek majd be.

Ács Flóra, Kalup Csilla, Nagy Adrienn, Szabó Orsolya és Vigh Benjámín Sülysápon, a Tápíómenti Bemutató Csillagvizsgálóban végezte megfigyeléseit, ahol gyakorlott amatőrök segítségével észleltek néhány kettőscsillagot. Főleg az Albireo, a γ Del, az Alcor-Mizar és az ϵ Lyrae kerültek távcsővégre.

ϵ Lyrae

STF 2382AB; STFA 37AB,CD; STF 2383CD
WDS: 18443+3940

2013.07.30., S: 8, T: 4

30 T, 166x: Az ϵ^1 Lyrae és az ϵ^2 Lyrae közel azonos fényességű, kékesfehér csillagok. 166-szoros nagyításnál mindkettő tovább bontható. Réssel bontottak. Az AB tagok pozíciószögét 10 foknak, illetve az AC csillagokét 78 foknak becsülöm. (Kalup Csilla)

25 T, 48x: Az ϵ Lyrae ekkora nagyításon nem bomlik tovább. A narancsos-fehér csillagok pozíciószögét 350 foknak érzékeltem. (Szabó Orsolya)

Mádai Attila új, 160 mm-es GPU optikáját tesztelte igen szoros kettőscsillagokon, észrevételeit alább olvashatjuk:

STF 2267 (WDS: 18017+4011)

2013.07.22., 20:50:00 UT, S: 7, T: 3

16 L, 278x: Hosszas és koncentrált szemlélődés után, egy-egy pillanatra, amikor „megállt a levegő”, 278x-ossal láttam egy nagyon-nagyon kis K–Ny irányú elnyúltságot az Airy-korongon. Természetesen befűződések nyoma sincs. Amikor megnéztem a katalógust, ami 270°-os PA-t adott meg, csak

Név	Észl.	Műszer
Ács Flóra*	2	30 T
Bajmóczy György	4	13 T
Kalup Csilla*	3	30 T
Mádai Attila	8	16 L
Nagy Adrienn*	1	25 L
Rusz Attila*	29	15 T
Schné Attila	1	28 Y
Sonkoly Zoltán	42	20 T
Szabó Orsolya*	24	25 T
Szél Kristóf*	22	25 T
Szklénár Tamás	22	10 L
Vigh Benjámín*	3	25 T

akkor nyugodtam meg, hogy tényleg láttam. Szinte a zenitben volt a csillag; ha kicsit is lejjebb lett volna, biztosan negatív lett volna az észlelése. S: 0,6", PA: 270°.

STT 287 (WDS: 14515+4456)

2013.07.22., 19:30:00 UT, S: 7, T: 3

16 L, 557x: A távcsővem múlt heti felbontás-tesztjét folytattam, a felbontási tesztek mindegyikére 1^m-n belüli fényesség-különbségű kettősöket választottam. Az STT 287 – katalógusadat szerint – alig tágabb 0,7"-nél (0,74"). A PA-t szándékosan nem néztem meg előre; ezzel megerősítve, hogy valóban bontva láttam-e. A kettős 65–70° körüli magasságon állt, és először nyújtás nélkül néztem meg, 278x-os nagyítással. Gyönyörűen látszott a két csillag közötti befűződés, még a csak alkonyodó ég ellenére is (7,7^m és 8,7^m!) Rés már nincs. A pozíció egyértelműen É–D irányú volt, amit a katalógus PA=360° értéke megerősített. A 2x TV Powermate (557x) csak ráerősített a látványra, bár jóval halványabb is lett. S: 0,74", PA: 360°.

A tesztorozat nagy tanulsága számomra, hogy hihetetlen mértékben függ a felbontás mértéke a zenittávolságtól. Ezt természetesen eddig is tudtam, de hogy 10–20 fokos zenittávolság-különbség is ennyire befolyásolni képes a felbontást, az mindenképp új

tapasztalat. Még a jó seeingnél is fontosabb szempont, hogy zenitben teszteljük távcsö-vünket, különben akár jóval rosszabbnak is mérhetjük, mint amit valójában tudna.

Rusz Attila számos észlelését küldte el rova-tunk számára, ezek főleg július és december között készültek:

ξ Cep (STF 2863)

WDS: 22038+6438

2013.10.23., 19:32:00 UT, S: 4, T: 5

15 T, 30x: Apró, pici réssel már bontja. 79x: Csodálatos látvány ez a szép, eltérő fényű, standard pár. A sárgásfehér főcsillagtól PA 275 irányban látszik a kissé halványabb, kékesfehér színű társa. S: 8", PA: 275°.

A WDS adatai szerint az STF 2863-nak van egy halvány C tagja is (12,6^m), amely PA 200° irányban látszik, az A csillagtól 96"-re. Azonban ezek az adatok 89 évesek, az utolsó bejegyzés 1925-ből származik, így érdemes lenne a rendszer ezen tagját is leészlelni. – A szerk.

100 Her

STF 2280 (WDS: 18078+2606)

2013.10.19., 18:49:00 UT, S: 5, T: 3

30x: A főpár (AB) keskeny réssel bontva, a C nem látszik.

79x: AB szélesen bontott, egyenlő fényességű, fehér pár, kb. ÉD-i fekvéssel, PA 0/180. A C nagyon halvány, inkább EL-sal látszik, kb. 5-szörös AB távolságra. Az AC nyílt, nagyon eltérő pár, PA 130, S 14,2".

Sonkoly Zoltán amatőrtársunk igen szép számú megfigyelést küldött be, ezek némelyikéhez látómezőrajzot is készített. Az STF 2470 és az STF 2474 igen közel található egymáshoz az égbolton, így könnyedén láthatóak akár egy látómezőben is.

STF 2470 (WDS: 19088-3446)

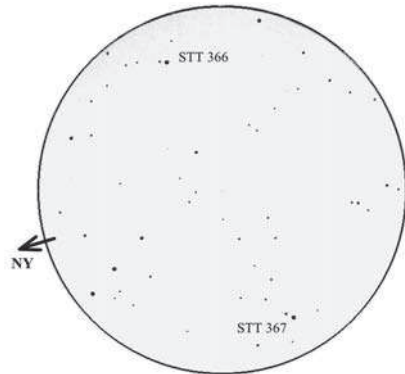
2013.07.01., 20:26 UT, S: 6/10, T: 6/10

20 T, 100x: Látványos halványkék kísérője van. Az STF 2474-hez hasonló kettőscsillag, a csillagok sárga és kék színűek. S: 17", PA: 267°, ΔM: 1,5^m.

STF 2474 (WDS: 19091-34365)

2013.07.01, 20:21 UT, S: 6/10, T: 6/10

20 T, 100x: Csillagai fényesebbek a közelében található STF 2470 komponenseinél. A szeparációt 19"-nek mértem, de a WDS szerint ez csak 17". Színben, PA-ban és még szeparációban is hasonlóságot mutat az STF 2470-nel. Igazán látványos együttest alkotnak a sárga és kékeszöld csillagok. S: 19" PA: 263°, ΔM: 1,5^m.

Az STT 366 és STT 367 egy látómezőben Sonkoly Zoltán rajzán (20 T, 100x)

STT 366 (WDS: 19142-3413)

2013.06.30, 21:24 UT, S: 6/10, T: 5/10

20 T, 100x: Kb. 13'-re van az STT 367-től. Tulajdonságaik megegyeznek, a PA is hasonló. A főcsillag sárga, de a kísérőcsillag színét nehezen lehetett megállapítani. ΔM: 3–3,5^m, S: 17", PA: 223°.

Schné Attila remek észlelést küldött a Sirius B-ről, azonban ezt csak a következő cikkünkben fogjuk feldolgozni, mivel akkor a Siriusról közlünk egy hosszabb ismertetőt.

Köszönöm mindenkinek a megfigyeléseket, remélhetően ezeket a közeljövőben még több fogja követni.

Mindenkinek derült eget és jó nyugodtságot kívánok!

Szklénár Tamás